

Dosar nr. 3ra-1172/18

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. Gh. Stratulat)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: M. Anton, V. Cotorobai, A. Panov)

DECIZIE

3 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu
Dumitru Visternicean
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de Mihail Butnaru,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Mihail Butnaru
împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la recunoașterea ilegală a
deciziei și obligarea recalculării pensiei,
împotriva deciziei din 31 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 25 august 2017, Mihail Butnaru a depus cerere de chemare în judecată împotriva
Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la recunoașterea ilegală a deciziei și
obligarea recalculării pensiei.

În motivarea acțiunii a indicat că, din 24 martie 2006, în temeiul Legii cu privire la
Procuratură din 2003, i-a fost stabilită pensia pentru vechime în muncă în mărime de 80%
din salariul mediu lunar, potrivit funcției deținute, pe care o primea regulat, cu respectarea
obligatorie a principiului recalculării pensiei, la fiecare majorare ordinară a salariului
lunar al procurorului în exercițiu.

Începând cu anul 2011, a fost lipsit de garanțiile, recompensele și suplimentele
stabilite pentru judecători.

La data de 24 iulie 2017, a înaintat cerere prealabilă Casei Naționale de Asigurări
Sociale privind restabilirea în dreptul de a beneficia de principiul recalculării pensiei în
legătură cu majorarea salariului procurorului în funcție potrivit prevederilor Legii nr. 37
din 07 martie 2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 355 din 23 decembrie
2003, Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 și Legea nr. 152 din 01 iulie 2016 pentru
modificarea și completarea unor acte legislative.

Prin răspunsul nr. B-1396/17 din 17 august 2017, cererea prealabilă a fost respinsă.

A solicitat Mihail Butnaru, admiterea acțiunii, recunoașterea ca fiind ilegală decizia
nr. B-1396/17 din 17 august 2017 a Casei Naționale de Asigurări Sociale, repunerea în

dreptul lezat și obligarea pârâtului de a recalcula și de a achita pensia pentru vechime în muncă, reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului raional cu recalcularea acesteia de fiecare dată în cazul majorării generale a salariului procurorului în exercițiu.

Prin hotărârea din 23 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea a fost admisă; s-a recunoscut ca neîntemeiată decizia nr. B-1396/17 din 17 august 2017 a Casei Naționale de Asigurări Sociale; s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze și să achite lui Mihail Butnaru pensia pentru vechime în muncă reieșind din salariu mediu lunar achitat procurorului raional, cu recalcularea acesteia, în cazul majorării generale a salariului procurorului în exercițiu, ținând cont de funcția deținută la data ieșirii la pensie; recalcularea de efectuat de fiecare dată din data de 1 a lunii în care a fost și va fi efectuată majorarea salariului procurorului în exercițiu; s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze și să achite pensia neplătită pentru vechime în muncă, ținând cont de majorarea salariului procurorului în exercițiu începând cu 5 aprilie 2013, majorarea ulterioară din 1 august 2016 și din 2017.

Prin decizia din 31 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale; s-a casat hotărârea din 23 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

La 6 iulie 2018, Mihail Butnaru a declarat recurs împotriva deciziei din 31 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău.

În motivarea cererii de recurs a indicat că, prin decizia instanței de apel i se încalcă drepturile ce decurg din sistemele de protecție socială.

A considerat că, a dobândit licit dreptul social de acordare a pensiei pentru vechime în muncă la 1 septembrie 2008, iar drepturile diminuate, ca drepturi potențiale sau aleatorii se referă la viitorii procurori cu drept de pensionare. Decizia instanței de apel este vădit ilegală, fiind admise erori de drept care au provocat vicii fundamentale, exprimate prin încălcarea drepturilor garantate de CEDO.

Solicită Mihail Butnaru, admiterea cererii de recurs, casarea deciziei din 31 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău cu menținerea hotărârii din 23 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Examinând recursul declarat de Mihail Butnaru, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează următoarele.

În conformitate cu art. 431 alin. (2) din Codul de procedură civilă, asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

Conform art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 31 mai 2018 și a fost expediată în adresa participanților la proces la data de 5 iulie 2018 (f.d.109).

Astfel, recursul declarat de Mihail Butnaru la data de 6 iulie 2018, este în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 6 august 2018, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatei copia cererii de recurs, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței. Însă, Casa

Națională de Asigurări Sociale nu au depus referință prin care să-și expună opinia asupra motivelor invocate în recursul declarat de Mihail Butnaru.

Prin încheierea din 26 septembrie 2018 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Mihail Butnaru s-a considerat admisibil fiind transmis pentru a fi examinat în fond.

În conformitate cu art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Conform art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Potrivit art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecând fondul recursului declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție concluzionează despre necesitatea admiterii recursului, de a casa integral decizia instanței de apel și de a menține hotărârea primei instanțe din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Conform art. 432 alin. (2) lit. c) din Codul de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească a interpretat în mod eronat legea.

Conform art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă prevede că, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

După cum urmează din actele cauzei, prin cererea prealabilă din 24 iulie 2017, Mihail Butnaru a solicitat Casei Naționale de Asigurări Sociale recalcularea pensiei ținând cont de majorarea salariului procurorului, cerere care a fost respinsă prin răspunsul nr. B-1396 din 17 august 2017.

Mihail Butnaru, considerând răspunsul neîntemeiat, prin care i se încalcă dreptul său, dobândit anterior licit prin aplicarea obligatorie pentru procurori pensionați a principiului recalculării pensiei la majorarea ordinară a salariului lunar al procurorului în funcție, a solicitat recunoașterea ca fiind ilegal răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale cu repunerea în dreptul lezat.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a admis acțiunea, a recunoscut ca neîntemeiată decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale cu obligarea de a recalcula și a achita pensia lui Mihail Butnaru, pentru vechime în muncă, reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului raional și recalcularea acesteia.

Judecând cauza în ordine de apel, instanța de apel a admis apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, a casat hotărârea primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că, instanța de apel la adoptarea deciziei a interpretat eronat normele de drept material și a dat o apreciere greșită materialului probator anexat la dosar.

Instanța de fond, întemeiat a dispus admiterea acțiunii înaintată de Mihail Butnaru, fapt datorat aplicării corecte a Legii contenciosului administrativ.

Conform art. 1 alin. (2) al Legii contenciosului administrativ, orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

Reieșind din prevederile legale indicate, precum și din dispozițiile art. 2 și art. 3 ale Legii contenciosului administrativ, obiect al acțiunii în contenciosul administrativ îl constituie - actul administrativ cu caracter normativ sau individual, contractul administrativ, nesoluționarea în termenul legal al unei cereri referitoare la un drept recunoscut de lege.

Conform art. 16 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ și nu este mulțumită de răspunsul primit la cererea prealabilă sau nu a primit nici un răspuns în termenul prevăzut de lege, este în drept să sesizeze instanța de contencios administrativ competentă pentru anularea, în tot sau în parte, a actului respectiv și repararea pagubei cauzate.

Astfel, Mihail Butnaru considerând că Casa Națională de Asigurări Sociale i-a încălcat dreptul la pensie, dobândită anterior, licit, prin aplicarea obligatorie pentru procurori pensionați a principiului recalculării pensiei la majorarea ordinară a salariului lunar al procurorului în funcție, s-a adresat cu cerere prealabilă prin care a solicitat efectuarea calculării pensiei pentru vechimea în muncă ce îi revine conform principiului legal obținut de recalculare a pensiei începând cu anul 2011, drept dobândit licit de recalculare a pensiei.

Actele cauzei denotă că, Mihail Butnaru, în temeiul Legii cu privire la procuratură nr. 118-XV din 14 martie 2003, începând cu 12 septembrie 2008 beneficiază de pensie pentru vechime în muncă, ca procuror, calculată în proporție de 80% față de salariul funcției de procuror (f.d.11).

Având în vedere că, Mihail Butnaru a activat în funcția de procuror, instanța reține cu precădere și prevederile art. 60 alin. (1) din Legea cu privire la procuratură nr. 294 din 25 decembrie 2008, în vigoare până la 1 august 2016, care statua că, salariul procurorului se stabilește în funcție de salariul judecătorului. Salariul de funcție al procurorului se stabilește în funcție de nivelul procuraturii în care își desfășoară activitatea și de vechimea sa în funcția de procuror.

Însă, prevederile din Legea nr. 56 din 9 iunie 2011, care se referă la stabilirea pensiei pentru procurori nu au fost declarate neconstituționale și respectiv, ele au rămas în vigoare de la data adoptării și sunt în vigoare și în prezent.

Relevant cazului este și faptul că, prin hotărârea Curții Constituționale nr. 4 din 21 ianuarie 2000 s-a indicat că, la adoptarea unor legi noi și a altor acte juridice este inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului, consfințit în legea cu privire la statutul judecătorului.

Curtea Constituțională s-a pronunțat univoc asupra faptului, ca cuantumul pensiei, stabilit printr-o lege anterioară, nu poate fi micșorat, iar plata pensiei fixate nu poate fi suspendată printr-un act normativ adoptat ulterior.

Conform art. 140 din Constituție, legile și alte acte normative sau unele părți ale acestora devin nule, din momentul adoptării hotărârii corespunzătoare a Curții Constituționale.

Curtea Constituțională prin hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, a declarat neconstituționale art. II și pct. 7 și 9 ale art. III din Legea nr. 56 din 09 iunie 2011 „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative” în partea referitoare la art. 46/1 al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 „Privind pensiile de asigurări sociale de stat”.

Art. II din Legea nr. 56 din 09 iunie 2011 se referă la modificarea art. 26, 31, 32, 321, 322, 323, 33 din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 „Cu privire la statutul judecătorului”.

Modificările la normele enumerate au fost declarate neconstituționale integral, în condițiile pre-citate, aceste legi nu se mai aplică nici pentru procurorii pensionați până la 09 iunie 2011.

În această ordine de idei, respingerea cererii de chemare în judecată pe criterii ce nu au forță de convingere poate conduce la încălcarea drepturilor ce decurg din sistemele de protecție socială.

Astfel, Curtea Constituțională în hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011, la aprecierea corespunderii prevederilor legale cu garanțiile dreptului de proprietate, statuate în art. 46 din Constituție, în paragrafele 77-80, cu referire la prevederile art. 4 din Constituție, conform practicii sale, ținând cont de prevederile Convenției Europene și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului a reținut că, drepturile care decurg din sistemele de protecție socială, deși nu sunt menționate expres în Convenția Europeană, intră totuși în domeniul său de aplicare, protecția socială fiind precedată în accepțiunea sa largă, cuprinzând asistența socială și cea medicală.

În pct. 79 al hotărârii precizate, Curtea Constituțională a concluzionat că, un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 din Constituție și respectiv de art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică. Or, un asemenea drept social Mihail Butnaru l-a dobândit licit, odată cu acordarea pensiei pentru vechime în muncă.

Curtea Constituțională a conchis că, aplicativ la prezenta cauză, la sesizările din octombrie 2010 și iulie 2011, un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensie ce se află în plată, care deja are o valoare economică și astfel constituie un drept de proprietate al persoanei, susținând că drepturile diminuate prin normele Legii nr. 56 din 09 iunie 2011 ca drepturi potențiale sau aleatorii se referă la viitorii procurori cu drept de pensionare după data de 9 iunie 2011.

Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale rezultă că, un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 și respectiv, art. 1 din protocolul nr. 1 la Convenția Europeană numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică.

Un asemenea drept social, Mihail Butnaru l-a dobândit în mod licit, odată cu acordarea pensiei pentru vechime în muncă la 12 septembrie 2008, iar drepturile diminuate prin normele Legii nr. 56 din 09 iunie 2011 pentru modificarea și completarea

unor acte legislative, ca drepturi potențiale sau aleatorii se referă la viitorii procurori cu drept de pensionare.

La caz, dreptul recurentului Mihail Butnaru cu aplicarea principiului recalculării pensiei la creșterea ordinară a salariului procurorului în exercițiu este menținut de instanța de jurisdicție constituțională, iar dreptul subiectiv constituit în baza unei legi anterioare nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare.

Legea nouă nefiind aplicabilă unei fapte din trecut conform prevederilor art. 6 Cod civil, care stabilește expres că, legea civilă nu are caracter retroactiv.

Reieșind din cele menționate, instanța de fond corect a concluzionat că răspunsul nr. B-1396/17 din 17 august 2017 al Casei Naționale de Asigurări Sociale este unul ilegal și lezează un drept al recurentului prevăzut de lege.

Însă, instanța de apel a interpretat în mod eronat legea și a concluzionat că, drepturile de pensionare a procurorilor sunt reglementate de prevederile art. 46 alin. (2) din Legea cu privire la pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998.

Or, această normă a fost introdusă prin Legea nr. 56 din 09 iunie 2011, pe când Mihail Butnaru a obținut dreptul la pensie începând cu 12 septembrie 2008.

Reieșind din cele menționate supra și ținând cont de faptul că prima instanță a constatat și a elucidat pe deplin toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea fondului cauzei, corect a aplicat legea materială, adoptând o hotărâre legală și întemeiată, iar instanța de apel a adoptat o hotărâre ce reiese din aprecierea eronată a circumstanțelor cauzei, ce a dus la interpretarea și aplicarea eronată a legii materiale, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat, de a casa decizia instanței de apel și menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f), alin. (3) și (4) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Mihail Butnaru.

Se casează decizia din 31 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 23 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Mihail Butnaru împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la recunoașterea ilegală a deciziei și obligarea recalculării pensiei.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecători

Dumitru Visternicean

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu